

A Levéltári törvény egyes előírásaihoz kapcsolódóan a Hpt. banktitokra és a Tpt. értékpapír titokra vonatkozó rendelkezéseinek együttes értelmezésével kapcsolatos felügyeleti állásfoglalás

A felügyelt intézmény (**Társaság**) beadvánnyal (**Beadvány**) fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (**Levéltári törvény**) egyes rendelkezéseinek és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) banktitokra és a tőkepiacról 2001. évi CXX. törvény (**Tpt.**) értékpapír titokra vonatkozó rendelkezéseinek együttes értelmezésével kapcsolatban.

I. A TÉNYÁLLÁS

A Magyar Nemzeti Levéltár (**Levéltár**) azzal kereste meg a Társaságot, hogy az Ltv¹-ben biztosított felhatalmazása alapján ellenőrizni kívánja Társaság iratselejtezése kapcsán a selejtezésre kerülő köziratok maradandó értékét és eldönteni, hogy azok egyáltalán maradandó értéket képeznek-e.

II. A JOGKÉRDÉS

A Társaság arra vonatkozóan kéri az MNB állásfoglalását, hogy a Hpt. banktitokra és a Tpt. értékpapírtitokra vonatkozó rendelkezéseibe ütközik-e, ha Társaság az Ltv. -ben foglalt kötelezettségének eleget téve átadná a Levéltár részére a bank - és értékpapírtitkot is tartalmazó, az Ltv. alapján előírt 15 évnél régebbi nem selejtezhető iratokat figyelemmel arra is, hogy a Levéltár nem kötelezi jogszabály a bank-és értékpapír titok megtartására, csupán kötelmi alapon vállal kötelezettséget annak megtartására.

III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság megítélése szerint a bank- és értékpapír titok megtartására vonatkozó kötelezettsége és az Ltv. által előírt, a maradandó értékű iratok levéltárba adására vonatkozó kötelezettsége között ellentmondás van, melynek alapján kérdéses, hogy miként tud a bank-és értékpapír titok megőrzésére vonatkozó kötelezettségének eleget tenni úgy, hogy közben lehetőséget biztosít a Levéltár képviselőinek az iratokba történő betekintésre, annak érdekében, hogy a Levéltár véleményt tudjon formálni az iratok maradandó értékéről, selejtezhetőségéről.

A Hpt. 165. § (1) bekezdése általános jelleggel írja elő, hogy az üzleti és banktitkot időbeli korlátozás nélkül meg kell tartani. Az általános szabály alóli kivételek lehetőségét a Hpt. 161. (1) bekezdés a)-c) pontjai alapján a Hpt. 162. §- 164. §-ai tartalmazzák.

A Levéltárnak történő átadás kapcsán a Hpt. 161. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felhatalmazás vizsgálendő, amely kimondja, hogy banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha e törvény a banktitok megtartásának kötelezettsége alól felmentést ad. A Hpt. az „e törvény” szerinti megfogalmazást használja, amely tehát nem általános jellegű törvényi felhatalmazáshoz köti az átadást, hanem ahhoz, hogy az átadást kifejezetten a Hpt. tegye lehetővé.

A Levéltárnak történő átadást a Hpt. kizárólag a 165. § (4) bekezdésében szabályozza, vagyis egy esetben ad felmentést a banktitkot tartalmazó iratanyag átadására, mikor úgy rendelkezik, hogy a hitelintézet jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelintézet által kezelt üzleti vagy banktitkot tartalmazó irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva a levéltári kutatások céljára használható fel.

A Tpt. hasonló szabályozást alkalmaz, mint a Hpt. ugyanis a Tpt. 371. § (1) bekezdése általános jelleggel előírja, hogy aki üzleti vagy értékpapír-titok birtokába jut, köteles azt – törvény eltérő rendelkezése hiányában – időbeli korlátozás nélkül megtartani, és a Tpt. hasonlóan a Hpt. rendelkezéséhez csak egy esetben teremt kivételt a levéltári kutatások kapcsán a központi értéktár és a központi szerződő fél vonatkozásában, amikor a 371. § (5) bekezdése kimondja, hogy

¹ A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény

központi értéktár, központi szerződő fél jogutód nélküli megszűnése esetén a megszűnt szervezet által kezelt üzleti, illetőleg értékpapírtitkot tartalmazó irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva a levéltári kutatások céljára felhasználható.

A fentieket figyelembe véve a Társaság álláspontja az, hogy a bank -és értékpapírtitkot tartalmazó irat a Levéltárnak nem adható át, annak megismerésére a Levéltár a központi értéktár, illetve a központi szerződő fél megszűnését követő 60 év elteltével jogosult.

A Levéltár képviselői szerint a bank- és üzleti titok, illetve személyes adat általában valamilyen adatot, információt jelent, függetlenül attól, hogy azt rögzítik-e vagy nem. Ettől eltérően az Ltv. alapvető szabályozási köre az irat, amely valamely szerv működése vagy személy tevékenysége során keletkezett vagy hozzá érkezett, bármely jelrendszerrel és adathordozón rögzített, egy egységként kezelendő rögzített információ, adategyüttes – azaz (i) valamilyen adathordozón rögzített, (ii) egységként kezelendő adategyüttes. Következésképpen az irat – amennyiben az közirat – akkor is tárgy a szervet terhelő levéltárba adási kötelezettségnek, ha az irat tárgyát képező információk egy része üzleti titoknak, banktitoknak vagy személyes adatnak minősül.

Az Ltv. 11. §-a szerint: „A nem selejtehető köziratok fennmaradásának biztosítása érdekében a közfeladatot ellátó szerv iratainak *védelmét és iratkezelésének rendjét - az iratkezelési szabályzat alapján – az illetékes közlevéltár ellenőrzi. Ellenőrzési feladatának ellátása során a) az iratkezelői és az irattári helyiségbe beléphet, az iratokba – a minősített adatot tartalmazó iratok kivételével – és az iratkezelési nyilvántartásokba betekinthez, az iratkezelési tevékenységet folyamatában vizsgálhatja [...]*” A hivatkozott jogszabályhely tartalmazza azt is, hogy ellenőrzési feladatának ellátása során az illetékes közlevéltár az „*iratokba*” betekinthez, kivéve a minősített adatokat tartalmazó iratokat. Következésképpen betekinthez a személyes adatokat vagy üzleti titkot vagy akár banktitkot tartalmazó iratba is. Visszaulva az irat fogalmára egyértelmű, hogy a Levéltár ellenőrzési tevékenysége során hozzáférhet olyan iratokhoz is, melyek tartalmukat tekintve banktitoknak minősülő adatokat tartalmaznak, azaz maga az Ltv. biztosít kivételt a hozzáféréshez, függetlenül attól, hogy a Hpt. a levéltári ellenőrzési tevékenységet nem nevesíti a kivételek között.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB mindenekelőtt rögzíti, hogy jogalkalmazó szervként nincs felhatalmazása az Ltv. előírásainak értelmezésére. Az MNB csak a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (MNB tv.) 4. § (9) bekezdésében – a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének ellátására irányulóan – meghatározott feladatköréhez kapcsolódóan az MNB tv. 39-41. §-aiban felsorolt törvények és európai uniós jogi normák, valamint az azokkal szorosan összefüggő egyéb jogszabályok értelmezése kapcsán jogosult a pénzügyi tárgyú jogértelmezési kérdésekben nyilatkozni.

Az előbbiek mellett az MNB által „*Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek*” címmel kiadott és honlapján elérhető tájékoztatóban² foglaltakat is szem előtt tartva az MNB az említett ágazati törvények, a Hpt. és a Tpt. értelmezésével összefüggő kérdés megválaszolására szorítkozott.

Az MNB egyetért a Társaság azon álláspontjával, hogy a Társaságnak a bank- és értékpapírtitkot tartalmazó iratanyag Levéltár részére történő átadása során be kell tartania a Hpt. és a Tpt. titoktartásra vonatkozó rendelkezéseit, e körben az MNB megjegyzi, hogy a tőkepiacról szóló törvény nagykommentárja³ szerint a Tpt. titoktartásra vonatkozó szabályainak mögöttes jogszabálya a Bszt⁴.

A banktitok kiadására kizárólag a Hpt. 161.§ (1) bekezdése alapján van lehetőség, banktitok az alábbi feltételek valamelyikének bekövetkezése esetében adható ki harmadik személy részére:

- a pénzügyi intézmény ügyfele, annak törvényes képviselője a rá vonatkozó kiszolgáltatható banktitok-kört pontosan megjelölve közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan kéri, vagy erre felhatalmazást ad; nem szükséges a közokiratba, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalás, ha az ügyfél ezt az írásbeli nyilatkozatát a pénzügyi intézménnyel történő szerződéskötés keretében - ideértve a fizetési számla váltásának kezdeményezését is – nyújtja; (Hpt. 161. § (1) bekezdés a) pontja) ;
- e törvény a banktitok megtartásának kötelezettsége alól felmentést ad; (Hpt. 161. § (1) bekezdés b) pontja);

² [Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek \(mnb.hu\)](http://www.mnb.hu)

³ Nagykommentár a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvényhez

⁴ A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény

- a pénzügyi intézmény érdeke ezt az ügyféllel szemben fennálló követelése eladásához vagy lejárt követelése érvényesítéséhez szükségessé teszi; (Hpt. 161. § (1) bekezdés c) pontja);
- a pénzügyi intézmény által megbízott tanúsító szervezet és alvállalkozója ezt a tanúsítási eljárás lefolytatása keretében ismeri meg (Hpt. 161. § (1) bekezdés d) pontja).

Banktitok Hpt. 161. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kiadhatóságának eseteit és feltételeit a Hpt. 161. § (2)-(9) bekezdései, a Hpt. 162. § - 164. §-ai, továbbá a Hpt. 164/A- 164/B. §-ai tartalmazzák.

Az üzleti és banktitokra vonatkozó közös szabályokat a Hpt. 165. §- 166/B. §-ai tartalmazzák.

A banktitok Levéltár részére történő átadása vonatkozásában a Hpt. 165.§ (1) -(4) bekezdései adnak iránymutatást, melyek szerint:

- aki üzleti vagy banktitok birtokába jut köteles azt időbeli korlátozás nélkül megtartani; (Hpt. 165. § (1) bekezdés)
- a titoktartási kötelezettség alapján az üzleti vagy a banktitok körébe tartozó tény, információ, megoldás vagy adat, az e törvényben meghatározott kivétellel a pénzügyi intézmény, illetve az ügyfél felhatalmazása nélkül nem adható ki harmadik személynek, és feladatkörön kívül nem használható fel; (Hpt.165. § (2) bekezdés)
- aki üzleti titok vagy banktitok birtokába jut, nem használhatja fel arra, hogy annak révén saját maga vagy más személy részére közvetlen vagy közvetett módon előnyt szerezzen, továbbá, hogy a pénzügyi intézménynek vagy az intézmény ügyfeleinek hátrányt okozzon; (Hpt.165. § (3) bekezdés)
- hitelintézet jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelintézet által kezelt üzleti vagy banktitkot tartalmazó irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva a levéltári kutatások céljára felhasználható; (Hpt.165. § (4) bekezdés).

A Tpt. 369. § (1) bekezdése alapján *„értékpapírtitok minden olyan, az egyes ügyfélről a befektetési alapkezelő, a kockázati tőkealap-kezelő, a tőzsde, központi értéktár, központi szerződő fél rendelkezésére álló adat, amely az ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti befektetési tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, illetve a befektetési alapkezelővel, a kockázati tőkealap-kezelővel, a tőzsdével, a központi értéktárral, a központi szerződő féllel kötött szerződéseire, számlájának egyenlegére és forgalmára vonatkozik.*

A Tpt. 369. § (3) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott szervezeteknek a Bszt. értékpapírtitokra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Az értékpapírtitok megismerhetőségét, kiadhatóságát a Hpt.-hez hasonlóan szabályozzák a Bszt. 118-120. §-ai, amikor kimondják, hogy:

- befektetési vállalkozás, az árutőzsdei szolgáltató, illetőleg a befektetési vállalkozás és az árutőzsdei szolgáltató vezető állású személye és alkalmazottja, valamint bármely más személy, akinek valamilyen módon birtokába jutott, az értékpapírtitkot köteles időbeli korlátozás nélkül megőrizni (118. § (1) bekezdés).
- a titoktartási kötelezettség alapján az értékpapírtitok körébe tartozó tény, információ, megoldás vagy adat, az e törvényben meghatározott körön kívül a befektetési vállalkozás, illetve az ügyfél felhatalmazása nélkül nem adható ki harmadik személynek, és feladatkörön kívül nem használható fel (118. § (11) bekezdés).
- Bszt. 118. § rendelkezése szerint érték-papírtitok akkor adható ki harmadik személy részére, ha: a befektetési vállalkozás, az árutőzsdei szolgáltató az értékpapírtitkot ha az ügyfél vagy annak törvényes képviselője a rá vonatkozó kiszolgáltatható értékpapírtitok körébe tartozó adatokat pontosan megjelölve közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan kéri vagy erre felhatalmazást ad; nem szükséges a közokiratba, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalás, ha az ügyfél ezt az írásbeli nyilatkozatát a befektetési vállalkozással vagy az árutőzsdei szolgáltatóval történő szerződéskötés keretében nyújtja (118. § (2) bekezdés a) pontja);
- a Bszt. 118. § (3)-(4) és (7) bekezdésben foglalt rendelkezések az értékpapírtitok megtartásának kötelezettsége alól felmentést adnak (118. § (2) bekezdés b) pontja);
- a befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató ügyféllel szemben fennálló követelése értékesítése vagy lejárt követelése érvényesítése ezt szükségessé teszi (118. § (2) bekezdés c) pontja);
- a befektetési vállalkozás, illetőleg árutőzsdei szolgáltató jogutód nélküli megszűnése esetén az általuk kezelt értékpapírtitkot tartalmazó irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva a levéltári kutatások céljára felhasználható (118. § (10) bekezdés).

Az értékpapírtitok Levéltár részére történő átadása vonatkozásában a Tpt. 371. § (1) -(3) és (5) bekezdésében foglaltak is iránymutatást adnak a Bszt. fentiekben idézett rendelkezései mellett:

- aki üzleti vagy értékpapírtitok birtokába jut, köteles azt – törvény eltérő rendelkezése hiányában – időbeli korlátozás nélkül megtartani (371. § (1) bekezdés);
- az üzleti, illetőleg az értékpapírtitok körébe tartozó tény, információ, megoldás vagy adat, az e törvényben meghatározott körön kívül – az ügyfél felhatalmazása nélkül – nem adható ki harmadik személynek és feladatkörön kívül nem használható fel (371. § (2) bekezdés);
- aki üzleti titok vagy értékpapírtitok birtokába jut, azt nem használhatja fel arra, hogy annak révén saját maga vagy más személy részére közvetlen vagy közvetett módon előnyt szerezzen, továbbá, hogy a befektetési alapkezelőnek, a kockázati tőkealap-kezelőnek, a tőzsdének, a központi értéktárnak, a központi szerződő félnek vagy ezek ügyfeleinek hátrányt okozzon (371. § (3) bekezdés);
- a befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsde, központi értéktár, központi szerződő fél jogutód nélküli megszűnése esetén a megszűnt szervezet által kezelt üzleti, illetőleg értékpapírtitkot tartalmazó irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva a levéltári kutatások céljára felhasználható (371. § (5) bekezdés).

A Hpt. 165. § (4), a Tpt. 371. § (5) és a Bszt. 118. § (10) bekezdéseinek gyakorlatban történő alkalmazása az MNB álláspontja szerint azt jelenti, hogy a Társaság által kezelt banktitkot és értékpapírtitkot is tartalmazó nem selejtezhető iratanyag akkor adható át a Levéltárnak, ha a Társaság jogutód nélkül szűnik meg.

A jogutód nélküli megszűnés esetén a Levéltárnak a részére átadott nem selejtezhető bank- és értékpapírtitkot tartalmazó iratanyag vonatkozásában be kell tartania a Hpt. 161. § (1) – (2), a Tpt. 371. § (1) – (3) és a Bszt. (118. § (1) bekezdéseiben foglaltakat, vagyis a Levéltár a részére átadott bank- és értékpapírtitkot köteles időbeli korlátozás nélkül megtartani és feladatkörön kívül nem használhatja fel.

A Hpt. 165. § (4) a Tpt. 371. § (5) és a Bszt. 118. § (10) bekezdései, mint lex speciális szabályok az Ltv. -ben szabályozott a Levéltárban őrzött levéltári iratanyag kutatási célú felhasználását⁵ szabályozzák, amikor kimondják, hogy a hitelintézet, a befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsde, központi értéktár, központi szerződő fél jogutód nélküli megszűnése esetén az általuk kezelt üzleti-, bank és értékpapírtitkot tartalmazó a Levéltár részére átadott irat a keletkezésétől számított hatvan év múlva használható fel levéltári kutatások céljára.

Végül az MNB javasolja, hogy a Társaság kezdeményezzen egyeztetést a Levéltárral a felmerült probléma megoldásának felek általi közös átgondolása céljából. Az egyeztetés tárgya annak vizsgálta lehetne, hogy lefolytatható-e az Ltv. 11. § szerinti levéltári ellenőrzés oly módon, amely egyszerre biztosítja az Ltv-ben előírt ellenőrzési célok teljesülését, így különösen a Társaság által kezelt iratok védelmének és az iratkezelés rendjének az ellenőrzését, valamint a Hpt-ben és a Tpt-ben rögzített bank-, és értékpapírtitok védelmi szabályok érvényre jutását.

Az MNB megítélése szerint az ellenőrzés során a Levéltár – összhangban az Ltv. előírásaival – az iratkezelői és az irattári helyiségekbe beléphetne, az iratkezelési nyilvántartásokba betekinthezne, továbbá az iratkezelési tevékenységet akár folyamatában is vizsgálhatná. A feleknek mindössze annak módját kellene előzetesen lefektetniük, hogy a betekintésre kiválasztott iratokban fellelhető bank- és értékpapírtitok miként válna a Levéltár számára az ellenőrzés során – az érintett természetes személy vagy jogi entitás azonosítását lehetővé tevő adat Társaság általi elfedése útján – megismerhetetlenné.

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy az MNB a véleményét kizárólag az állásfoglalás kérdésben rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Társaság által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más

⁵ A Levéltári törvény 22. § szerint: A közlevéltárban őrzött, a keletkezés naptári évétől számított harminc éven túli levéltári anyagban – a 24. §-ban és a 25. §-ban foglalt kivételekkel –, továbbá időbeli korlátozás nélkül abban a levéltári anyagban, amelyet már jogszerűen nyilvánosságra hoztak, vagy amelynek tartalma az adatvédelmi jogszabályok rendelkezései alapján bárki számára kutatható, a kutatni kívánt téma megjelölését tartalmazó kérelemre bármely természetes személy ingyenesen kutathat és a kutatásra kiadott levéltári anyagról saját költségén másolatot készíthet.

hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Társaság tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (például marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest, 2024. október 10.